

Komisia pre náuku viery pri Konferencii katolíckych biskupov USA

Katolíci a reiki

Orientačné usmernenia

1. Z času na čas sa objavujú otázky ohľadne rôznych alternatívnych liečebných postupov pomerne ľahko dostupných v USA. Biskupov sa niekedy pýtajú: „Aký je postoj Cirkvi k takýmto terapiám?“ Komisia pre náuku viery Konferencie katolíckych biskupov USA pripravila tento materiál s cieľom pomôcť biskupom odpovedať na podobné otázky.

I. Uzdravenie skrze Božiu milosť a uzdravovanie pomocou síl prírody

2. Cirkev rozoznáva dva druhy uzdravovania: uzdravovanie prostredníctvom Božej milosti a uzdravovanie s využitím síl prírody. Pokiaľ ide o prvý druh, všimnime si Kristovo verejné účinkovanie, počas ktorého vykonal mnohé fyzické uzdravenia a svojich učeníkov poveril, aby v tomto diele pokračovali. Preto sa Cirkev, verná tomuto povereniu, už od čias apoštolov modlí za chorých, vzýva Pána Ježiša a vyprosuje od neho uzdravenie mocou Ducha Svätého, či už formou sviatostného vkladania rúk a pomazania olejom, alebo jednoduchou modlitbou za uzdravenie, v ktorej sa často utieka k svätým o pomoc. Pokiaľ ide o druhý druh uzdravovania, Cirkev nikdy nezastávala názor, že by modlitba za Božie uzdravenie, ktoré prichádza od Boha ako dar, vylučovala použitie prirodzených prostriedkov uzdravovania v medicínskej praxi.¹ Popri sviatostiach uzdravenia (sviatosti pokánia a sviatosti pomazania chorých - pozn. prekl.) a rôznych modlitbách za uzdravenia svedčia dlhé dejiny Cirkvi aj o jej starostlivosti o chorých s využívaním prirodzených prostriedkov. Najjasnejším dôkazom toho je veľké množstvo katolíckych nemocníc, ktoré možno nájsť po celej krajine.

3. Tieto dva druhy uzdravovania sa navzájom nevyklučujú. Skutočnosť, že je možné uzdravenie Božou mocou, neznamená, že by sme sa mali vyhýbať využívaniu prirodzených prostriedkov, ktoré máme k dispozícii. To, či Boh niekoho uzdraví pomocou nadprirodzených prostriedkov, nemôžeme rozhodnúť my. Ako zdôrazňuje Katechizmus Katolíckej cirkvi, Duch Svätý niekedy „dáva niektorým ľuďom mimoriadnu charizmu uzdravovania, aby ukázal silu milosti Zmŕtvychvstalého“.² Predsa však nie je táto moc plne k dispozícii človeku, keďže „ani najintenzívnejšie modlitby nedosiahnu uzdravenie všetkých chorôb“.³ Preto je používanie prirodzených prostriedkov uzdravovania úplne primerané, lebo ony sú ľuďom k dispozícii. Kresťanská láska si vyžaduje, aby sme nezanedbávali prirodzené prostriedky na uzdravovanie chorých.

II. Reiki a uzdravovanie

A) Pôvod a základné charakteristiky reiki

4. Reiki je technika uzdravovania, ktorá bola vynájdená v Japonsku na konci devätnásteho

storočia Mikaom Usuim, ktorý študoval budhistické texty.⁴ Podľa učenia reiki spôsobuje chorobu istý druh narušenia alebo nerovnováhy „životnej energie“ človeka. Vykonávateľ reiki uzdravuje tak, že svoje ruky kladie na konkrétne miesta na tele pacienta, aby tým umožnil tok reiki - „univerzálnej životnej energie“ - od seba k pacientovi. Sú stanovené viaceré miesta, kam sa majú klást ruky, aby sa riešili konkrétne problémy. Prívrženci reiki tvrdia, že vykonávateľ nie je zdrojom uzdravujúcej energie, ale je len jej kanálom.⁵ Vykonávateľ reiki musí najskôr podstúpiť iniciáciu alebo „zosúladenie“ prostredníctvom učiteľa reiki. Tento obrad ho robí „zosúladeným“ so „životnou energiou univerza“ a umožňuje mu stať sa pre ňu kanálom. Hovorí sa, že sú tri rôzne úrovne zosúladenia (niektoré náuky hovoria, že štyri). Hovorí sa tiež, že na najvyšších úrovniach je možné kanálovať energiu reiki a uzdravovať na diaľku, bez fyzického kontaktu.

B) Reiki ako prirodzený prostriedok uzdravovania

5. I keď prívrženci reiki súhlasne tvrdia, že samo osebe reiki nie je náboženstvom, ale technikou, ktorú môžu používať osoby pochádzajúce z rôznych náboženských tradícií, predsa má reiki isté znaky, ktoré sú vlastné náboženstvám. Často sa napríklad opisuje ako istý druh „duchovného“ uzdravovania v protiklade s bežným medicínskym postupom uzdravovania, ktorý používa fyzické prostriedky. Mnohé knihy o reiki sú plné zmienok o bohu, bohyni, „božskej uzdravujúcej sile“ a „božskej mysli“. Energia životnej sily je opísaná ako pochádzajúca priamo od Boha, ako „vyšší rozum“ či „božské vedomie“. Podobne rozličné „zosúladenia“, ktoré odborník na reiki prijíma od majstra reiki sa uskutočňujú prostredníctvom „posvätných obradov“, v rámci ktorých mu majster ukáže „posvätné symboly“ (ktoré majstri reiki držia zvyčajne v tajnosti), o ktorých medituje. Okrem toho sa reiki často opisuje ako „štýl života“, pričom eticky správne konanie určuje päť „princípov reiki“.

6. Predsa však existujú aj istí vykonávatelia reiki, predovšetkým zdravotníci, ktorí sa snažia pristupovať k reiki ako k čisto prirodzenému prostriedku uzdravovania. No ak sa naň hľadí takto, musí podliehať štandardom prírodných vied. I keď je pravdou, že môžu existovať prirodzené prostriedky uzdravovania, ktoré ešte nie sú vedecky prebádané a uznané. Základné kritériá pre posúdenie dôveryhodnosti konkrétneho prirodzeného prostriedku uzdravovania však ostávajú naďalej v kompetencii vedy.

7. Ak sa reiki posudzuje na základe spomínaných vedeckých štandardov, nie je dôveryhodné. Vedecká a lekárska komunita ho totiž neuznala za účinnú terapiu. Chýbajú vierohodné vedecké štúdie, ktoré by potvrdili účinnosť reiki a tiež prijateľné vedecké vysvetlenie, ako by mohlo účinkovať. Vysvetlenie jeho účinnosti je úplne závislé od osobitého pohľadu na svete, podľa ktorého je svet preniknutý „univerzálnou životnou energiou“ (reiki), s ktorou môže človek narábať svojimi myšlienkami a vôľou. Vykonávatelia reiki tvrdia, že im výcvik umožňuje kanálovať „univerzálnu životnú energiu“, ktorá je prítomná vo všetkých veciach. Žiadnu „univerzálnu životnú energiu“ však prírodné vedy nepoznajú. Pretože prítomnosť takejto energie nebola vedecky pozorovaná, oprávnenie týchto terapií musí nutne pochádzať

z niečoho iného ako z vedy.

C) Reiki a Kristova moc uzdravovať

8. Niektorí sa pokúšali stotožniť reiki s Božím uzdravením, ako ho poznajú kresťania.⁶ Sú však na omyle. Radikálny rozdiel možno ihneď spoznať podľa toho, že z hľadiska vykonávateľa reiki môže uzdravovacou mocou disponovať ľudská bytosť. Niektorí učitelia by sa chceli vyhnúť takémuto chápaniu a argumentujú, že vykonávateľ reiki nie je tým, kto uzdravuje, ale uzdravuje energia reiki riadená božským vedomím. Napriek tomu je faktom, že z hľadiska kresťanov sa Božie uzdravenie deje skrze modlitbu ku Kristovi ako Pánovi a Spasiteľovi, zatiaľ čo reiki vo svojej podstate nie je modlitbou, ale technikou odovzdávanou majstrom reiki jeho žiakom, technikou, ktorá, ak je zvládnutá, spoľahlivo prináša očakávané výsledky.⁷ Niektorí vykonávatelia reiki sa pokúšajú pokresťančiť reiki tým, že pridávajú aj modlitbu ku Kristovi, no to sa netýka samotnej podstaty reiki. Zo spomenutých dôvodov nemožno reiki a iné podobné terapeutické techniky stotožňovať s tým, čo kresťania nazývajú uzdravenie skrze Božiu milosť.

9. Rozdiel medzi tým, čo kresťania uznávajú ako uzdravenie skrze Božiu milosť a terapiou reiki zreteľne vidno aj zo základných výrazov, ktoré používajú prívrženci reiki na opísanie toho, čo sa deje pri terapii reiki, zvlášť výrazu „univerzálna životná energia“. Ani vo Svätom písme, ani v kresťanskej tradícii ako celku sa neopisuje prirodzený svet ako založený na „univerzálnej životnej energii“, ktorou by človek mohol manipulovať pomocou myšlienok a vôle. Takýto pohľad na svet má svoje korene vo východných náboženstvách, má monistický a panteistický charakter, v ktorom mizne rozdiel medzi ja, svetom a Bohom.⁸ Už sme videli, že vykonávatelia reiki nie sú schopní jasne rozlišovať medzi božskou mocou uzdravovať a mocou, ktorá je k dispozícii človeku.

III. Záver

10. Terapia reiki nenašla podporu ani v poznatkoch prírodných vied, ani v kresťanskej viere. Preto pre katolíka predstavuje dôvera v terapiu reiki neriešiteľný problém. Totiž pokiaľ ide o starostlivosť o vlastné fyzické zdravie alebo o zdravie druhých, vo všeobecnosti nie je rozumné akceptovať techniku, ktorá nemá žiadnu oporu vo vede (a ani hodnovernosť).

11. Pokiaľ ide o starostlivosť o vlastné duchovné zdravie, sú tu vážne riziká. Na použitie reiki je potrebné prijať aspoň implicitne prvky vlastného pohľadu na svet, ktorý je základom teórie reiki, pričom tieto prvky nepatria ani do kresťanskej viery, ani nie sú súčasťou prírodnej vedy. Katolík dôverujúci reiki – ktoré nemá opodstatnenie ani v kresťanskej viere, ani v prírodných vedách – sa dostáva do oblasti povier, do krajiny nikoho, ktorá nepatrí ani viere, ani vede.⁹ Povera pokrýva uctievanie Boha, lebo orientuje náboženské cítenie a prax nesprávnym smerom.¹⁰ A pokiaľ niekedy ľudia prepadnú povere v dôsledku neznalosti, zodpovednosť za čo najskoršie odstránenie tejto nevedomosti spočíva na tých, ktorí ich v mene Cirkvi vyučujú.

12. Keďže terapia reiki nie je kompatibilná s kresťanským učením, ani nie je vedecky potvrdená, je nevhodné, aby ju katolícke inštitúcie – ako sú katolícke zdravotnícke zariadenia či nemocnice – alebo osoby reprezentujúce Cirkev či katolícki kňazi podporovali či umožňovali jej poskytovanie.

Washington 25. marca 2009

Preložené z Il Regno - documenti 17/2009, s. 567 - 569

1 Porov. Kongregácia pre náuku viery: inštrukcia *Ardens felicitatis* ohľadne modlitieb za získanie uzdravenia od Boha, 14. 9. 2000, I, n. 2; EV 19/1272: „Samotné utiekanie sa k modlitbe nevylučuje užívanie vhodných prirodzených prostriedkov na uchovanie a opätovné nadobudnutie zdravia. Skôr k nemu povzbudzuje. Rovnako pobáda členov Cirkvi, aby sa starali o chorých a poskytovali im telesnú a duchovnú pomoc na prekonanie choroby.“

2 Katechizmus Katolíckej cirkvi, n. 1508.

3 Tamtiež.

4 Odvolával sa tiež na to, že iba znovu objavil starú tibetskú techniku, no nemáme o tom dôkaz.

5 Predsa však, ako uvidíme neskôr, v myslení reiki mizne rozlíšenie medzi svetom a Bohom. Niektorí učители reiki objasňujú, že nakoniec sa dospeje k vedomiu o totožnosti „ja“ s „univerzálnou životnou energiou“, k vedomiu, že „my sme univerzálna životná sila a že všetko je energia, vrátane nás samých“ (L. BARNETT, M. CHAMBERS, S. DAVIDSON: *Reiki Energy Medicine. Bringing Healing Touch into Home, Hospital, and Hospice*. Rochester : Healing Art Press, 1966, 48; porov. tamtiež 102.)

6 Porov. napr. „Reiki and Christianity“ v časti „articoli“ internetovú stránku www.iarp.org; „Christian Reiki“ na www.areikihealer.tripod.com a internetovú stránku www.christianreiki.org.

7 Majstri reiki ponúkajú výcvikové kurzy s rôznou úrovňou pokročilosti, pričom za tieto služby učители požadujú značnú finančnú čiastku. Žiak má očakávanie a majster reiki ho uistí, že takáto investícia času a peňazí mu umožní ovládať techniku, ktorá mu spoľahlivo prinesie požadované účinky.

8 Hoci tento aspekt sa zdá byť implicitne zahrnutý v učení reiki, niektorí jeho priaznivci výslovne tvrdia, že v konečnom dôsledku neexistuje rozdiel medzi „ja“ a reiki.

„Zosúladenie“ celým svojím ‚ja‘ a ‚bytie reiki‘ je trvalým procesom. Vôľa kontinuálne sa zapojiť do tohto procesu posunie dopredu tvoj vývoj a môže viesť k trvalému uznaniu konečnej skúsenosti, že ty si univerzálna životná sila“ (Lekcia nemocničného sociálneho asistenta Libby BARNETTA, „The Reiki Healing Connection“ na www.reikienergy.com v sekcii „classes“ [6.2.2008, v originále kurzívou; nda]). Diane Steinová zhrňa význam „posvätných symbolov“, ktoré sa používajú pri iniciácii reiki takto: „Bohyňa vo mne zdraví bohyňu v tebe“; „Človek a boh, ktorí sa stávajú jedným“ (D. STEIN, *Essential Reiki Teaching Manual: A Companion Guide for Reiki Healers*, Crossing Press,

Berkeley 2007, 129 - 131). Ann Charlishová a Angela Robertshawová vysvetľujú, že najvyššia iniciácia reiki „značí výjdenie zo seba a nadobudnutie pocitu jednoty s energiou univerzálnej životnej sily“ (A. CHARLISH, A. ROBERTSHAW, Secrets of Reiki, DK Publishing, New York 2001, 84.

9 Niektoré formy reiki učia, že sa treba utiekať o pomoc k anjelským bytostiam alebo „sprievodcom ducha reiki“. To vedie k ďalšiemu riziku vystavenia sa zlým silám alebo mocnostiam.

10 Porov. CCC 2111; Tomáš Akvinský, Summa Theologiae II-II, q. 92, a. 1.